

EL MOVIMENT DE RENOVACIÓ PEDAGÒGICA ESCOLA D'ESTIU DE LES TERRES DEL SUD DEL PV O EL PENSAMENT CRÍTIC D'ELABORACIÓ COL·LECTIVA DES DE LA PRÀCTICA EDUCATIVA

Assumpció BOIX I GUILLÓ
Membre del MRP Escola d'Estiu (Elx)

L'Escola d'Estiu, que és el nom amb què coneixem l'activitat principal i més pública del MRP (Moviment de Renovació Pedagògica), és el resultat anual del treball d'un col·lectiu d'ensenyants que hem mantingut uns objectius clars sobre el que entenem per educació pública, qualitat d'educació, i formació del professorat.

Vull explicar ací què és i que ha estat el MRP Escola d'Estiu de les Terres del Sud del PV, que funciona en les comarques del sud des de 1982, amb quins objectius va nàixer i quines han estat les seues activitats fins al moment actual.

1. ORÍGENS DEL MRP ESCOLA D'ESTIU AL PAÍS VALENCIÀ

La primera escola d'estiu de la segona meitat del segle es féu a Barcelona l'any 1967; els ensenyants que hi participaven del País Valencià, lligats especialment al moviment de mestres seguidors de Freinet, al costat d'altres institucions representatives dels moviments més actius i progressistes en aquells anys, van començar a organitzar trobades i estatges de professorat a partir de l'any 1969. Finalment, l'any 1975 s'organitzà la primera Escola d'Estiu del PV, que havia de celebrar-se a València, la primera setmana de setembre, amb la participació directa de l'Asociación Española para la Correspondencia y la Imprenta Escolar, i

la participació d'altres organismes com ara el Col·legi de Doctors i Llicenciats, el Secretariat de l'Ensenyament de l'Idioma, i l'Associació d'Antics Alumnes de l'Escola Normal. Tot no podia sortir bé, i la primera Escola d'Estiu fou prohibida pel Sr. Governador Civil de València.

Però, com que la perseverança és una de les qualitats de les persones que tenen clar els seus objectius, a l'any següent es tornà a intentar i no hi hagué més remei que autoritzar-la: el 1976 es va fer la 1a Escola d'Estiu del PV a València. Prompte s'hi incorporaren Dénia i Castelló com a seus dels cursos d'estiu i activitats durant l'hivern i el 1983, els ensenyants d'Elx posàrem en marxa la primera Escola d'Estiu al Baix Vinalopó, que era la VIII del País València.

A partir de 1983 tenim a Elx la trobada anual d'estiu amb cursos, debats, tallers, seminaris, intercanvis d'experiències, raconets de begudes, cançons, jocs i balls populars, tertúlies, i moltes activitats *extracursets*: pel·lícules comentades, teatre, exposicions de pintura, teatre infantil, i els primers correfocs fets a Elx, que portà el MRP Escola d'Estiu, que en els primers anys feia una setmana d'activitats culturals per a tota la ciutat i a la ciutat: rotonda del Parc Municipal, centre de la ciutat, etc.

2. PER QUÈ I AMB QUINS OBJECTIUS S'ORGANITZA L'ESCOLA D'ESTIU A ELX?

Una prèvia: anàlisi del moment sociopolític

Hem de tenir en compte que els moviments de renovació pedagògica es desenvoluparen al mateix temps que es demanava el canvi polític en els últims anys del franquisme, com una expressió de la necessitat que l'escola formara persones autònomes, capaces de pensar per elles mateixes, i fugint de l'escola controlada políticament pel poder polític, que ho feia dictant els programes de treball i marcant l'orientació nacionalcatòlica de totes les activitats diàries.

No és aquest el lloc per a repassar què fou la història dels moviments socials dels anys 70, però sí que cal enumerar, almenys, que en el pla educatiu foren molts els mestres que participaren en estatges on s'arreglaven noves tècniques pedagògiques basades en l'*escola nova* —Freinet, Decroly, etc.— (molts mestres utilitzàrem la *coca Freinet* a falta de fotocopiadors), la correspondència escolar, l'elaboració de texts lliures per l'alumnat, la *conscientització* que Paulo Freire preconitzava com a base de l'alfabetització dels adults i de l'emancipació personal i social, les teories de Ferrer i Guàrdia, etc.

Aquestes noves maneres d'entendre l'educació es completaven en el pla sociopolític amb l'inici dels moviments associatius del professorat per a constituir sindicats, en un primer moment unitaris, que serviren per a reivindicar la millora de les condicions de treball i vida dels ensenyants.

Amb aquesta situació a finals dels 70, arribà al govern la UCD i proposà una llei anomenada Estatut de Centres Docents, que provocà el primer debat important sobre una llei educativa, i al voltant de la qual es creà una important oposició, per no permetre una gestió participativa i democràtica dels centres, que era una de les fites irrenunciables dels primers anys de la democràcia.

L'any 1982 té una significació especial des del punt de vista històric, ja que un partit d'esquerres, el PSOE, guanyà les eleccions legislatives de l'Estat i es materialitzà el que entenem per transició democràtica, amb la gran il·lusió de molts ensenyants joves i menys joves que pensàrem que tot era possible, que el canvi podia ser ample i abastar tots els camps de la vida social i política.

En aquests moments en què tots i totes els qui havíem treballat perquè acabara el franquisme (tant participant en les manifestacions i les curses davant els *grisos* com en l'activitat política i sindical organitzada), l'arribada al poder dels socialistes ajudava a creure en moltes possibilitats, tant reals com imaginades, i calia seguir forçant el nou govern per a poder aconseguir els objectius llargament plantejats: canviar la llei de l'Estatut..., que es convertí en la LODE, amb alguns canvis fonamentals, però menors dels que preteníem els ensenyants que participàvem en els moviments sindicals d'esquerres.

Situació específica dels ensenyants a les comarques del sud del PV

Hi ha un seguit de condicions que influïren perquè es poguera fer la VIII Escola d'Estiu a les comarques del sud, i en concret a Elx. Podem esmentar-ne les més importants. Alguns ensenyants de les comarques del sud, compromesos amb la renovació de l'escola, havien participat en l'Escola d'Estiu Rosa Sensat de Barcelona, i més encara a la del País Valencià, en les diferents seus de València (Manises), Castelló i Dénia, com a organitzadors. La seu de Dénia passava per una forta crisi, i no anava a fer escola d'estiu l'any 83, raó per la qual estaven disposats a cedir a Elx els arxius, els contactes i les adreces, els models de programació i treball, els models per a fer pressupostos, etc.

Un altre factor important fou el gran creixement que en aquells anys assolí l'ensenyament públic, vist que a partir del anys setanta i vuitanta la construcció de centres públics augmentà espectacularment en quasi tots els pobles i ciutats, especialment en EGB (infantil i primària); un cas exemplar fou la construcció del CP El Palmeral a Elx —CP José Antonio en el moment de la seua inauguració— dins el marc incomparable d'un hort de palmeres, i amb instal·lacions que permetien tot tipus d'activitats pedagògiques i agrupaments diferents. Cal destacar que el seu funcionament com a centre experimental durant els primers anys fou una manera *oficial* de contribuir a la realització de noves experiències pedagògiques.

Als centres públics de nova construcció va arribar un gran nombre d'ensenyants, d'una mitjana d'edat molt jove, que connectaren prompte amb els que ja portaven alguns anys treballant i estaven per renovar la pràctica educativa: això suposà una gran efervescència d'innovacions que abastaven tot el procés educatiu: des dels tallers i racons en educació infantil —preescolar de 4 i 5 anys era com es deia—, el procés de lectoescriptura —nous mètodes, fitxes de treball elaborades pel professorat— fins a propostes alternatives per a la gestió del centre, la participació dels pares i mares en la vida diària del centre, realització d'activitats extraescolars, etc.

Amb aquesta situació, un grup d'ensenyants que treballaven en les comarques del sud —la Marina Baixa, l'Alacantí, l'Alcoià, l'Alt Vinalopó, el Vinalopó Mitjà, el Baix Vinalopó i el Baix Segura— i que tenien en comú haver acudit a l'Escola d'Estiu en altres ciutats del PV, a Barcelona, o coneixien les activitats i les conclusions a través de les seues publicacions periòdiques, es reuniren i acordaren crear un grup inicial de treball a partir d'octubre de 1982 per organitzar ací també les activitats d'estiu i uns grups de treball estable durant l'hivern. En aquesta tasca cal destacar la presència de Melchor Botella, ja que, sense ell, tot hauria estat segurament molt més difícil, perquè ell fou l'incitador principal, qui sempre proposava idees, escrivia els manifestos, feia milers de gestions i, a més, preparava la documentació abans de començar les reunions en el seu centre —el Festa d'Elx, avui desaparegut com a centre educatiu—, passava les conclusions de cada reunió perquè estigueren disponibles en la següent, etc.

Els objectius inicials: què ens proposàvem?

Per a saber d'on es va partir, res millor que transcriure la carta que el 15 de desembre de 1982 vam adreçar a tots els centres educatius de les comarques dels sud per a convidar el professorat a participar en les activitats:

L'Escola d'Estiu, que, dins el marc de la VIII Escola d'Estiu del PV, s'organitza aquest any per primera vegada a Elx, neix de la voluntat col·lectiva d'un grup de persones, treballadores de l'ensenyament de diferents nivells que, amb el suport d'institucions i d'entitats culturals, sindicals i professionals, es plantegen la necessitat que a les comarques del sud del País Valencià les aspiracions de la renovació pedagògica, les inquietuds vers la qualitat i el contingut de la tasca docent, els problemes de la incorporació del valencià a les escoles i, més genèricament, l'ampli interès pel perfeccionament professional en els més diversos aspectes, tinguen un lloc d'expressió i de connexió.

L'Escola vol ser una de les modalitats fermes de formació permanent del professorat i de renovació didàctica i pedagògica i

per això té voluntat de continuïtat en anys successius, d'institucionalitzar-se i de convertir-se en una activitat permanent, si bé mantenint els cursos d'estiu com a màxima expressió d'aquesta activitat.

Definim els elements substancials de l'Escola, els ideals que ja es definien en la 1a Escola d'Estiu de 1914, encara que acomodats a les actuals circumstàncies:

- Afavorir les relacions entre ensenyants de diferents nivells, àmbits i escoles.
- Obrir perspectives de treball amb l'exposició i l'intercanvi d'experiències i de tècniques didàctiques noves.
- Potenciar l'arrelament de les escoles al medi. En aquest sentit, la recuperació de les tradicions i la cultura valencianes i la incorporació del valencià a la tasca docent hi juguen un paper fonamental.
- Eixamplar l'àmbit escolar incorporant-hi activitats culturals complementàries i imprescindibles: teatre, música, festes, etc.
- Possibilitar el debat ampli i obert sobre el model d'escola que es desitja, sobre les vies de formació del professorat, etc. que permeta estriar possibilitats d'avanç a curt i mitjà termini.

Aquests, i altres que vagen incorporant tots els assistents a les successives escoles d'estiu a Elx, són els objectius.

La participació i la col·laboració del més ampli nombre d'ensenyants és la garantia del seu compliment.

LA COMISSIÓ ORGANITZADORA

Vist aquest document, només cal remarcar uns certs punts que després analitzarem amb més detall:

- **L'exposició i intercanvi d'experiències**, fonamental en un moment en què eren molts els docents que, bé individualment o més generalment en grup, iniciaven canvis i analitzaven els seus resultats confrontant-los amb altres.
- **Potenciar l'arrelament de les escoles al medi**, entès aquest des dels vessants físic i cultural. Recordem que eren els anys immediatament posteriors a l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia, l'aprovació de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià, i durant els quals l'ensenyament era quasi l'única manera d'establir relacions d'arrelament entre les persones i el lloc on havien nascut o vivien i treballaven. Tant les persones de la terra, que havien vist com es menyspreaven els seus costums i la seua llengua durant el franquisme, com els fills dels immigrants dels anys seixanta i setanta, que necessitaven conèixer el medi sociocultural i sentir-s'hi vinculats, podien comprendre i utilitzar la llengua pròpia de la terra, si la utilitzaren des dels primers anys a l'escola.

- **Possibilitar el debat ampli i obert sobre el model d'escola que es desitja i sobre les vies de formació del professorat.** Aquest últim objectiu ens situa plenament en el marc del que ha estat una *característica bàsica* de les escoles d'estiu i els MRP en les seues activitats d'hivern, ja que implicava una creació col·lectiva any rere any sobre quina escola, quins ensenyaments, quina gestió de centre, quin tipus de relacions amb l'administració educativa havíem de construir i exigir perquè l'educació fóra una eina al servei de les persones i la societat, és a dir, com construir una escola pública valenciana.

Com ens organitzàrem?

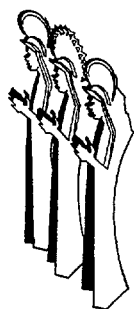
Per a poder dur endavant una primera escola d'estiu, amb la seu al Baix Vinalopó, amb 565 assistents, foren necessaris esforços individuals, col·lectius i institucionals. En primer lloc es formà una comissió organitzadora amb ensenyants de tots els nivells educatius i de diferents comarques, que treballàvem en reunions periòdiques alternant les comissions de treball —programació de cursos, extracursets, economia i finances, secretaria i infraestructura— i la comissió organitzadora, on estaven representades totes les comissions. Aquest nucli fou sempre el responsable de l'organització del treball durant el curs, de l'organització de la trobada d'estiu, i de les reunions de coordinació amb la resta d'escoles d'estiu del PV.

Per a conèixer quines eren les demandes de formació dels ensenyants de les comarques del sud, es confeccionà una enquesta sobre les dates més convenients, el contingut que més interessaria —cursos teòrics, cursos pràctics, intercanvi d'experiències, seminaris monogràfics sobre temes d'actualitat, i activitats extracursets— i el nivell d'implicació en l'organització a què estava disposada cada persona que contestava l'enquesta, que es va passar als centres educatius de EGB, BUP i FP de totes les comarques del sud.

A partir de la realització de l'Escola d'Estiu, l'enquesta es feia a les persones assistents i també s'arreglegaven les demandes de formació en les tertúlies i debats que es feien al llarg de la setmana, o en l'assemblea final d'escola, que es feia l'últim dia. Les decisions es prenen, com es veu, a partir de les demandes dels ensenyants de les comarques del sud, i de les propostes de totes les persones implicades en l'organització, destacant la voluntat que totes les veus foren escoltades.

Aquesta dinàmica de treball no significa que no hi haguera debats interns forts i diferències d'opinió sobre quins havien de ser els objectius any rere any. La realitat és que nombroses decisions havien de ser debatudes moltes vegades i finalment votades. Al llarg dels 25 anys hi ha hagut ocasions en què s'han deixat temes per decidir més endavant si no

s'hi trobava el consens, però el més important és la metodologia per a anar endavant a cada passa nova que calia fer: sempre es feia una anàlisi col·lectiva de la realitat que teníem davant i buscàvem la solució més adient entre tots i totes; ningú era ell o ella, només l'Escola d'Estiu. No hi havia, ni ara mateix hi ha en la pràctica, director o directora, ni secretari o secretària general, ni comissió executiva, malgrat que la necessitat de tenir uns estatuts *legalitzats* ens obligue a posar uns noms com a president o presidenta, secretari o secretària, etc. Les decisions les ha de debatre i decidir en grup la comissió organitzadora, que després s'ha convertit en l'actual Consell del MRP.

Per a dur endavant les activitats que volíem programar, es buscaren ajudes econòmiques i d'infraestructura en les organitzacions, tant privades —caixes d'estalvis, Acció Cultural—, com ara públiques: ajuntaments de les ciutats de les comarques del sud, Diputació, ICE de la Universitat d'Alacant, UNED, Conselleria d'Educació i Cultura, etc., comptant amb el CP El Palmeral com a seu per a la realització de l'escola, centre que col·laborà des del primer moment en la seua organització, i el suport especial de l'Ajuntament d'Elx amb la infraestructura.

Al mateix temps, manteníem i continuem mantenint unes relacions periòdiques amb la resta d'escoles d'estiu del PV —València, Castelló i Oliva, que començà molt prompte a funcionar— amb tres finalitats: acordar un mateix tema general de debat que unificara el sentit de les xarrades, debats i conclusions generals; demanar subvencions conjuntes a la Conselleria i mantenir la coordinació amb la resta de MRP de tot l'Estat, coordinats per a fer congressos, trobades i taules estatals específiques sobre temes concrets.

Quines són les activitats bàsiques que es proposen als assistents a l'Escola d'Estiu?

Malgrat que amb els anys el programa ha anat canviant, hi ha una constant que és el diferent tipus d'activitats que s'hi fan, i que podem resumir en:

Bloc I: cursos monogràfics i didàctics.

Bloc II: seminaris de debat i cursos teòrics.

Raconets: intercanvi d'experiències, begudes i cuina popular, etc.

Tertúlies: moments de debat relaxat i tranquil a l'ombra de les palmeres, sobre què és i què deu ser l'escola pública, quin és el paper que han de fer els MRP, etc.

Bloc III: tallers pràctics sobre ceràmica, psicomotricitat, teatre, música, balls de saló, etc.

Extracursets vesprada-nit: xarrades, trobades, experiències, presentacions de llibres, teatre, festes, etc.

Amb aquest programa, que, a més a més, es fa possible amb serveis com el menjador, la guarderia, la cantina, i la piscina, en els primers anys d'Escola d'Estiu, ja podem veure que es tracta de tota una setmana o deu dies de formació teòrica i pràctica, participació activa en els debats, acords i conclusions —que l'últim dia s'aproven en l'assemblea— i d'immersió en tota una manera de treballar en els centres educatius; es tracta d'una redefinició del model educatiu que es va construint any rere any, en què la pràctica pedagògica i la didàctica concreta s'han de basar en una teoria psicològica i de l'educació que el professorat va definint a partir del propi treball i de la discussió en grups, seminaris, cicles o departaments del mateix claustre.

Amb els anys, el Bloc II s'ha reconvertit en Aules-debat, en les quals s'han tractat els temes de política educativa, problemes de l'entorn, com ara la contaminació del riu Segura, o específicament socials, com ara les dones i la ciència, per posar-ne un parell d'exemples. Això ha permès que totes i tots els assistents a l'escola poguérem participar en els debats per arribar a conclusions més elaborades i treballades.

També cal parlar dels diferents nivells de participació que s'ofereixen a cada individu que acudeix a l'Escola, perquè això ens donarà una idea de com una persona té la possibilitat d'arribar a nivells de compromís diferenciats.

Hi ha la possibilitat de matricular-se com a alumne o alumna, pagant la inscripció i assistint a una activitat de cada bloc i als extracursets que es vulga. Es pot participar en les tertúlies i aportar la manera pròpia d'entendre l'educació o la particular visió del moment educatiu, que sempre ha tingut un espai en la trobada d'estiu.

Una altra possibilitat és formar part d'un grup de treball permanent, investigar sobre la pràctica i buscar les bases teòriques més adients per a fonamentar una educació pública valenciana des de cada àmbit on s'investiga. Aquests grups exposen el treball de cada any durant l'Escola i conviden a integrar-s'hi o a formar nous grups de treball sobre cada tema: són els seminaris de l'Escola d'Estiu.

I també es pot participar en el Consell del MRP Escola d'Estiu integrant-s'hi durant l'assemblea de l'últim dia, amb el compromís de participar en les reunions mensuals que es realitzen per a coordinar els treballs d'hivern i la trobada de l'estiu.

Aquests diferents nivells d'implicació organitzativa permeten que cada persona interessada en la renovació pedagògica pugui decidir com vol treballar i quins són els seus interessos en cada curs. Aquesta flexibilitat ha estat una de les claus perquè el grup de persones vinculades al MRP haja estat gran durant tants anys. A més a més, permet que companys i companyes puguin deixar per un cert temps l'organització —per necessitats personals o familiars, per descansar, etc.—, que alguns

s'incorporen en el moment personal o professional que els interesse, i que altres tornen a l'organització després d'uns anys *sabàtics*. Malgrat els canvis de persones, continua mantenint-se el treball i els objectius del MRP com a organització, perquè hi ha una continuïtat en la manera de treballar, en els objectius i en la concepció de l'educació.

3. EVOLUCIÓ DEL MRP ESCOLA D'ESTIU

Sempre hem estat un grup d'ensenyants preocupats i preocupades per canviar la societat i l'escola, o l'escola i la societat, que, després d'aprovar-se els estatuts del MRP Escola d'Estiu de les Terres del Sud del País Valencià el 1984, passa a ser el Consell del MRP Escola d'Estiu. Tot i que ha anat canviant, el nucli estable mai ha baixat de les 25/30 persones, i aquests han estat els qui han mantingut l'organització al llarg del curs. Aquestes persones eren, en molts casos, representants dels grups i col·lectius que estaven treballant en diferents camps i nivells educatius al llarg del curs i en els seus centres i després, en l'Escola d'Estiu, exposen les seues experiències. Encara que citar vol dir deixar algú sense anomenar, podem arriscar-nos a fer una llista en la qual tots els qui estan sí que hi són, com ara el Grup d'educació per a la pau, Grup de les escoles infantils municipals d'Elx, Grup de coneixement del medi, Grupo de trabajo Vega Baja, Seminari d'immersió lingüística, Associació de teatre escolar, Grup de literatura d'Elx, Col·lectiu de literatura infantil i juvenil, Grup Hamil de literatura, Grup de coeducació, Grup GRIAL d'informàtica educativa, etc.

El consell del MRP ha anat tractant, en coordinació amb les altres escoles d'estiu del PV i amb la resta dels MRP de l'Estat, diferents temes de política educativa o de caire sociopolític que tenien incidència en l'educació. Farem esment dels principals arguments de debat que han ocupat el treball d'hivern i les tertúlies i assemblees de l'estiu al llarg dels anys:

- **La formació del professorat i la creació dels centres de professors (CEP)**, moment en què es demanava a l'Administració que aquests foren centres del professorat i per al professorat, participatius i que respongueren a les necessitats de formació manifestades pel professorat de l'entorn i pels canvis del sistema educatiu. No foren escoltades les propostes dels MRP i ara mateix els CEFIRE funcionen com a agències de realització de cursos, sense cap òrgan participatiu i sense cap control social, amb tots els càrrecs nomenats a dit des de l'Administració.
- **L'educació per a la pau.** Aquesta, l'entendem com a preparació per a l'anàlisi de la societat en què vivim, com a superació de les actituds competitives i com a treball per a aconseguir un canvi de mentalitat basada en la cooperació, la resolució dels conflictes, com a convivència basada en la superació de les diferències socials de classe i les discriminacions de tot tipus, i com a crítica de

l'ordre mundial basat en el poder del capital i els seus amics inseparables, els fabricants d'armament. Com podem veure, continuem amb la necessitat de treballar l'educació per a la pau ara mateix i segurament per molt temps, malgrat que l'antimilitarisme mostrat per la societat en els últims anys, amb la reducció del nombre dels qui volien ser *soldats* o altres tipus de *forces armades de l'ordre* ens anima a considerar que estem en el camí correcte, que coincidim amb moltes persones en la direcció elegida, i que no ens trobem sols en aquesta lluita contra la violència de tota mena.

- **La relació entre el saber, la cultura, el currículum oficial i el paper que es demana als docents i a les docents com a agents de la reproducció social, i classificació de l'alumnat millor situat.** Com es pot imaginar, aquest no és un tema, les conclusions del qual s'esmenten en poques línies, però és clar que aquests condicionants els hem de tenir presents en el moment que entrem en un centre educatiu com a educadors o educadores i participem en l'elaboració de programacions i documents dels centre (PEC, PCC, reglament de règim interior, etc.).
- **La reforma educativa (LOGSE).** Començant per l'experimentació inicial i el debat previ, la implantació sense prou finançament, i el seu funcionament, ha estat un tema constant de les trobades d'estiu i de les activitats d'hivern durant molts anys, potser massa i tot, ja que, en ser una reforma que comptà ben poc amb el professorat, malgrat predicar que «el professorat era la base del seu èxit», i que s'implantà sense prou formació, sempre ha estat objecte de crítiques, tant per part de qui considerava que tenia aspectes positius, però que calia incrementar les partides econòmiques per al seu desenvolupament, com per la banda de qui rebutjava els seus principis generals.

La realitat lingüística i el futur de l'escola valenciana. Hi analitzem la realitat en els centres pel que fa a l'ensenyament del valencià i en valencià, el tractament atorgat a la cultura pròpia i al coneixement del medi, els programes específics com ara la immersió, oferim formació al professorat sobre aquests temes, aportant experiències d'altres territoris, presentant materials elaborats per grups de professorat en actiu, i finalment reivindicant a l'Administració les passes necessàries perquè tots els alumnes del sistema educatiu puguem acabar l'educació obligatòria sent capaços d'entendre i expressar-se en les dues llengües oficials, i coneixent les seues arrels culturals.

- **L'educació per al desenvolupament,** o el tercer món vist des d'ací. Ara mateix aquesta temàtica s'ha reconvertit en l'educació per al mestissatge, l'educació en la interculturalitat o el respecte

de les diferències sense perdre la identitat pròpia, que, com es pot comprendre, si ja és complicat només de pensar-hi, molt més ho és de fer dia a dia en els centres educatius; però, com que som perseverants amb els objectius proposats, treballarem per aconseguir-ho.

- **Presentació de les noves propostes metodològiques i didàctiques** que van apareixent, any rere any, portades endavant pels col·lectius d'ensenyants de tot l'Estat i també d'altres llocs: hem tingut la sort de tenir italians amb nosaltres molts anys, que ens mostraren com feien el teatre infantil i com gestionaven l'educació en una ciutat com Torí, però també mitjançant l'Escola d'Estiu s'han difós les experiències dels col·lectius de literatura infantil, de la pedagogia operatòria, de la immersió lingüística, de l'educació infantil, de l'escola i el medi, de l'educació per a la pau, de la coeducació, de l'aprofitament de la premsa escrita en educació, de la introducció de les noves tecnologies, del treball per projectes, i de molts altres més.
- **Anàlisi, crítica i debat amb propostes per als problemes de política educativa** que han sorgit en aquests 26 anys: des de les lleis que ens arribaven en forma d'avantprojecte, com la LODE, LOGSE, etc., fins a la formació dels consells escolars municipals, la integració i l'atenció a la diversitat en el sistema educatiu, l'atenció als immigrants, etc.
- **Definir els trets característics de l'educació que volem**, elaboració realitzada pels diferents MRP de l'Estat en tres congressos estatals —Barcelona, Gandia i Màlaga—, encontres bianuals també estatals, i jornades de la Federació de MRP del País Valencià, que es duen a terme cada any. Aquests trets, que, a més a més, sempre estan en disposició de ser modificats, ens comprometen amb el treball per a aconseguir una educació, laica, integradora, compromesa socialment i cultural, socialitzadora dels valors democràtics, univesalitzadora, solidària, que treballa per la transformació social, al servei de les classes populars, no selectiva i que atenga a la diversitat

CONCLUSIONS INACABADES QUE EXPLIQUEN EL TÍTOL D'AQUEST ARTICLE

Si entenem el pensament crític com una actitud intel·lectual que analitza la realitat amb plantejaments propis, des de la vida quotidiana, integrant els condicionants socioeconòmics de cada moment i espai, i elaborant respostes tant a microproblemes com a qüestions de política educativa o problemàtiques socials,¹ aquesta ha estat i continua sent la funció dels MRP.

En els últims anys, amb governs conservadors, i també abans, amb governs que han considerat els MRP com moviments socials que calia

¹ A. YUSTE i al., *Planteamientos de pedagogía crítica*, Graó, Barcelona, 1994, p. 71-72.

escoltar, però no acceptar-ne els plantejaments, la veu de les conclusions de les escoles d'estiu, les xarrades i els debats de les activitats d'hivern han estat mal rebudes pel conseller del moment, perquè la crítica no és mai acceptada pel poder, i han intentat, com diu el nostre benvolgut company Jaume Martínez Bonafé,² subestimar el nostre discurs social per fer creure que no existim perquè no som una veu present en els mitjans de comunicació, han reduït les subvencions públiques en les partides destinades a renovació pedagògica, i han subvencionat en el seu lloc, les activitats de formació dels centres religiosos privats, impulsats per les patronals.

Malgrat aquesta situació, algunes de les tasques que es fan en el MRP, i en concret en les escoles d'estiu, són, en resum, les següents: l'elaboració teòrica i les respostes als problemes pràctics de cada moment; el discurs sobre com educar a les persones perquè siguin més autònoms, capaces d'analitzar críticament la realitat en què viuen; il·lusionar el professorat nouvingut en el treball d'ensenyant i la participació activa en l'elaboració del discurs pedagògic quotidià.

Per aquest motiu, considerem que hem de continuar reflexionant, analitzant, recreant la realitat que ens envolta, i ens sentim compromesos i compromesos amb l'educació pública, popular, valenciana, i també de qualitat, però haurem de definir què és per a nosaltres la qualitat de l'educació en les properes escoles d'estiu, cosa que, de segur, serà molt diferent del que considera el govern actual. Davant el procés d'elaboració col·lectiva en el qual ens trobem, volem comptar amb l'aportació de totes i tots els ensenyants compromesos amb el nostre temps i amb el nostre país.

BIBLIOGRAFIA

All i oli: quaderns de l'ensenyament del País Valencià, 148 (juny de 2000).

Conclusions del I Congrés de MRP, Barcelona, 1983.

Conclusions del II Congrés de MRP, Gandia, 1989.

MARTÍNEZ BONAFÉ, J. «¿Qué són los M.R.P.?», en *Cuadernos de Pedagogía*, 311 (març 2002).

Recull d'experiències de vida en la renovació pedagògica, MRP Escola d'Estiu del PV (comarques centrals), València, 2000.

Renovació pedagògica: quaderns de l'Escola d'Estiu del PV, Escola d'Estiu del PV.

Web d'enllaços per a la resta de MRP

<http://www.fmrppv.org>

Per a qualsevol suggeriment o qualsevol qüestió relacionada amb aquest tema us podeu dirigir també a l'adreça electrònica de l'autora d'aquest article: mboix@elx.uned.es

² J. MARTÍNEZ BONAFÉ, «¿Qué són los M.R.P.?», en *Cuadernos de Pedagogía*, 311, març del 2002, p. 85-90.